

Den bistra
Fritänkaren

Nr. 168 Juni 2008

Sextonde årgångens sjunde nummer.

Innehåll :

Fontänlänkarna och den nya Fritänkarkrisen	2
Shakespearedebatten avslutad? (99)	4
Min vän Ahasverus, del 79: <i>Den siste tsaren</i>	7
Requiem för en gammal cellist (<i>Boccherini</i>)	10
Filmer	11
Kalender, juni 2008	12
Den fantastiska resan till Åbo, del 2	12
Resan hem, del 3 : <i>Påskbegängelsen</i>	13
Kanonresan, del 7 : <i>Limbo i Naini Tal</i>	15
Resan till Zanskar, del 9 : <i>Jepturer</i>	16
Rehabiliteringsresan, del 17: <i>Inte utan kryckor</i>	18
Tibetanernas chockerande demonstrationer	19

Fritänkaren ägnar sig mest åt litteratur, musik, film, politik, filosofi, religion och resor men även åt annat. Den är inte på något sätt anknuten eller ansluten till någon ideologi eller åskådning av vad slag det vara månne, utan tar tvärtom avstånd från varje institution som kräver okritisk underkastelse, och är helt oberoende humanistisk.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 – 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

I Finland kan avgifter insättas på *Aktia bank*, kontonummer 405510-667802 (avgiftsfritt).

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeration även från annat utland:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionsslut för detta nummer : 29.5.2008

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 191

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet i HTML-format jämte andra skrifter på följande adresser: <http://hem.fyristorg.com/aurelio>

www.fritenkaren.se

e-post-adress : clanciai@yahoo.co.uk

WSN 1652-0122

Fontänlänkarna och den nya Fritänkarkrisen

1948 var världen dränkt i sociala problem som krigets ytterst ovälkomna efterskörd mest i form av en oändlighet av fall av *displaced persons*. I Europa var de flesta av dessa av förståeliga skäl judar, och problemet var så skrymmande och oöverskådligt, att man hade inget annat val än att sätta dem i koncentrationsläger, så kallade DPC-läger, (*Displaced Person Camps*), naturligtvis inte på samma villkor som nazisternas, men ändå bakom taggtråd, i väntan på att problemet skulle lösa sig, vilket det inte gjorde i Europa, då Storbritanniens premiärminister efter kriget Clement Attlee och hans utrikesminister Ernest Bevin vägrade tillåta mer än en minimal invandring i Palestina, för att inte stöta sig med araberna, som ju hade olja. Högsta ansvarig för dessa efterkrigskoncentrationsläger var ingen mindre än general Patton, som införde taggtrådstvånget och tvångsinspärningen av alla dessa *displaced persons*, då han menade att sådana människor bara kunde vallas som boskap – hans inställning till judarna var snarlik nazisternas.

Den enda som ådagalade en någorlunda human syn på problemet var president Truman, som envist insisterade på att Palestina skulle öppnas för obegränsad invandring. Lika envist motsatte sig Storbritanniens labourregering detta. I stället såg fler och fler europeiska *displaced persons* och judar som sin enda utväg att utvandra till Amerika.

De var naturligtvis lika *displaced* där, Ernest Bevin skyllde amerikanernas insisteranden på Palestinas öppnande att de inte själva ville ta emot alla dessa *displaced persons*, men Amerika tog faktiskt hand om dem. En av de märkligaste nya paraplyorganisationerna från denna tid är *the Fountain House*, som fick sin första lokal på 47-e gatan i New York detta år, och som fortfarande är dess högkvarter – tyvärr har vi inte fått fram exakt datum, men det var alltså samma år som järnridån drogs genom Europa och förvandlade alla öststater till satellitdiktaturer för Sovjetunionens utsugning jämte Nordkorea och som Israel blev självständigt och äntligen öppnades för obegränsad judisk invandring.

Fontänhusets verksamhet hade dock inletts redan 1940 genom en sorts patientuppror på ett sinnessjukhus (*Rockland State Hospital* i New York), där patienterna slog sig samman för att se om de kunde hjälpa varandra att bli utskrivna och därefter skaffa arbete. De kallade sig *We Are Not Alone* (efter James Hiltons roman med samma titel om myndighetsoffer), och principen för deras verksamhet har genom decennierna förblivit densamma – att hjälpa sig själva med att hjälpa varandra. Den viktigaste grundstenen är därmed att ständigt förbli i kontakt med varandra och hålla reda på varandra – social samhörighet mellan utsatta, skadade och förtryckta.

Fontänernas länkrörelse har alltså ej med missbrukare, alkoholister och vård att göra utan är något helt annat och har ingen som helst religiös eller politisk anknytning. I princip riktar den sig till folk som helt enkelt bara råkat illa ut och fastnat i Kafkasamhällets meningslösa insnärjningar och själlösa godtyckes onda cirklars ekorrhjul, och det personliga initiativet framhålls som det viktigaste av allt – huvudkoncentrationen riktar på att återge individen hennes initiativ, när detta riskerats eller eliminerats av yttre omständigheter.

I Sverige var det Olof Lagercrantz's syster sjukhuskuratorn Louise (Lis) Asklund som gick i täten för införandet av Fontänen i Sverige. Det drog i gång på 70-talet, och 1980 stod den första Fontänen öppen på Götgatan i Stockholm. Uttrycket 'Fontän' kommer av att det fanns en fontän inne på klubbrotens första lokaler vid 47-e gatan i New York. Även Göteborgsfontänen har en liten fontän inne i sin trädgård.

Vad som krävs för att bli medlem är bara en sak: man skall ha varit involverad med psykiatriska myndigheter. Därmed kunde undertecknad slinka in, ty resultatet av tio års trakasserier av taxeringsmyndigheterna genom en absurd skönstaxering av misstag som ledde till magsår (påvisbart genom 'ful Röntgen') och nödtvånget att avsluta mitt livs längsta anställning efter myndigheternas förintelse av den mycket lilla och sårbara ekonomi jag hade haft, tvingade mig att ansöka om förtidspension, vilket föranledde kontakt med psykiatrin. Trots alla skräckhistorier som spridits om psykiatrin har jag själv bara känt goda psykiatriker (4 sådana), av vilka en är mitt enda kvinnliga kusinbarn i Italien, tvåbarnsmamma och mera briljant än alla sina tre bröder.

Inför tryckningen av majnumret i år ställdes vi inför det faktum att vårt tryckeri sedan 90-talet plötsligt tvingats i konkurs. Detta var djupt beklagligt, då samarbetet oss emellan alltid varit smidigt, effektivt och harmoniskt. Sedan dess har vi letat efter ett nytt tryckeri, som bara kommit med offerter som skulle ruinera Fritänkaren genast – dubbla priser mot vårt gamla tryckeri. En av de möjligheter vi undersökte var Fontänen, och genom självklart medlemskap kan nu Fritänkaren fortsätta tryckas där till självkostnadspris. Därmed slipper vi höja priset.

Dessutom har papperstidningens upplaga gått ned då fler och fler läser Fritänkaren på nätet. Vi ber de prenumeranter som föredrar detta att meddela oss, så att vi slipper besvära er med fler prenumerationsavvier. Utvecklingen går mot det digitala hållet, för varje tidning och tidskrift som läggs ner startar två nya på nätet – det är ekonomiskt och effektivt. Nätupplagan ligger dock alltid en månad efter pappersupplagan, som kommer att fortsätta distribueras så länge det finns en enda läsare som föredrar denna.

En bidragande anledning till tvånget att söka förtidspension var att det arbete jag utförde konsekvent vägrades av alla ansvariga i branschen i Sverige. Ingen är ansvarig för denna skribents 38 år av refuseringar utom alla de etablerade förlag, teatrar och universitet som meddelat dem. Som vägrad utkomst för mitt arbete var förtidspension min enda möjlighet att överleva – om jag ville fortsätta arbeta med vad jag dög till. Pensioneringen gick igenom 1991 vid 40 års ålder efter en tioårig fullkomligt onödig skatteprocess för ingenting, (se 'Fritänkaren' nr 22,) förtidspensionen blev den lägsta möjliga, och följande år startades Fritänkaren. För att överleva har nu Fritänkaren gått in i Fontänen.

Därmed går vi faktiskt i Henning Enedals fotspår, som var hemma i Fontänen, vår landsman och Göteborgs främsta gatupoet, som för 15 år sedan kastade sig under en spårvagn, det mest eftertryckliga självmord vi känner till, vilket Fritänkaren i hög grad uppmärksammade, (se nr 8, 21, 51 och 115). Fontänen är inte precis någon högreståndsklubb med slips- och kavajtvång, men Fontänens rykte som forum för socialfall, freaks och misslyckade outsiders är dock mycket fördomsbetonat; i stället för att man där skulle åtnjuta lägre människovärde är det tvärtom, då just människovärdet värdesätts desto högre och betonas när det hotats; och ICCD (Fontänens internationella beteckning, "*International Center for Clubhouse Development*", 425 West 47th Street, New York,) är faktiskt rådgivare åt FN. ICCD har därmed som enda internationella organisation inom detta verksamhetsområde möjlighet att direkt påverka FN:s sekretariat och enskilda regeringar med expertråd och deltar i möten med ECOSOC (*Economic and Social Council of the United Nations*).

Därmed har Fritänkaren med att gå in i och solidera sig med Fontänen fått en viss lös anknytning till FN.

Shakespearedebatten avslutad?

De senaste pusselbitarna:

Några dåliga *quarto*-upplagor publicerade på måfå under olika namn som Shake-Speare och Shakespeare kan knappast betraktas som slutgiltigt bevis för Will Shaksperes ensamrätt som författare till hela *the First Folio*, i synnerhet när man beaktar att även andra sämre pjäser publicerades under samma namn.

Vad som framgår tydligt är att hjärnan bakom Shakespeares verk var av någon komplexitet, som kräver en viss utveckling och erfarenhet för att nå fram till en sådan mognad. Man finner ingenting sådant i Will Shaksperes bakgrund, medan man ser en möjlig förklaring i den utveckling som Marlowes experimentella skådespel företer, där ingen pjäs är den andra lik, tills han når en fullödlig polyfon form i "Edward II", vilken form sedan återfinns i alla skådespel under namnet Shakespeare. Will Shaksperes som namn dyker inte upp i London förrän 1592. Före det existerar ingenting och allra minst något enda skrivet ord om eller av honom.

Alla italienska forskare är överens om att Shakespeare måste ha tillbringat längre perioder i Italien. Ingenting av det finns i Shaksperes liv. Produktionen genomsyras av världsvana och nära kännedom om kontinentala förhållanden och skådeplatser. Det finns intet spår av någon internationalism i Will Shaksperes liv. Oxfords och Marlowes liv är fulla därav. Det finns ingenting som antyder att Will Shaksperes någonsin var i närheten av Henrik IV:s hov i Navarra, som "Kärt besvär förgäves" så övertydligt visar en så nära förtrogenhet med, medan både Derby och Marlowe var där.

De 154 sonetterna berättar en mystifik historia om personlig katastrof, förnedring och vanära, medan man inte finner ett spår av sådana intriger i Will Shaksperes liv, medan Oxfords och Marlowes svämmer över av dem.

Att hävda Shaksperes namn under dåliga *quarto*-utgåvor och andra publikationer långt efter hans död som bevis för Will Shaksperes exklusiva författarskap till samlingen *the First Folio* kan inte möta annat än protester från varje analytiskt sinne med någon kritisk förmåga alls. Det erfordras psykologi för att lösa Shakespearemysteriet. Ren formalism räcker inte.

Och skulle verkligen Marlowe efter verk som Tamburlaine, Doktor Faustus och Edward II vid 29 års ålder nöja sig därmed och inte gå vidare med ett sådant intensivt teaterengagemang om han hade möjlighet? Märk väl, att perioden utmärks av genomgående slarv beträffande upphovsrätter. Philip Sidney och Walter Raleigh satte aldrig sina namn under sina verk, och stilistiska undersökningar av Shakespeareverken spårar ett antal olika författare och stilar. Will Shaksperes monopol som den enda möjliga författaren till hela *the First Folio* är för länge sedan förbi såsom vetenskapligt ohållbart.

De faktiska Shakespearedokument som finns avslöjar honom bara som affärsman och skådespelare. Uppgifterna om honom som diktare finns bara i andra hand, och det är troligt att Davis, Digges och Meres, som gett dessa uppgifter, inte kände honom. När de 36 skådespelen i *the First Folio* publicerades nämndes deras bakgrundshistoria med inte ett ord, fastän det var väl känt att dramer som Kung Lear och Hamlet framfördes på 80-talet långt innan Shaksperes kom till stan. Allt vi vet om hans "okända år" är att han hade familj med tre barn i Stratford att försörja, vilka han troligen var upptagen med att försörja. En familj kräver en familjeförsörjare. Hans tre barn föddes 1582-85, och när han första gången framträder som namn i London är hans äldsta dotter bara 10 år. Det finns ingenting som tyder på att han inte var hemma och försörjde dem ända fram till 1592, medan hela Shakespeares internationella verklighetsbakgrund inklusive språk, geografisk

förtrogenhet och insikter i olika mentaliteter snarare står att finna hos Oxford, Marlowe och bröderna Bacon.

Mycket tyder på att dramat i Deptford med Marlowes officiella död som slutresultat var en iscensättning av honom själv och hans sista stora teaterexperiment. Marlowe hörde tillsammans med Raleigh, bröderna Bacon, astronomen Thomas Harriot, den lärde earlen av Northumberland, Oxford och familjen Walsingham till Wiltongruppen, vars kärna var Sir Philip Sidney, uppfinnaren av den shakespeareska sonetten, och hans vittra syster Mary, modern till de båda earlar som *the First Folio* tillägnades. Sir Philip var jämte Sir Fulke Greville nära vän till Giordano Bruno, den tidens mest namnkunnige fritänkare, som hade föreläst över hela Europa, främst i Prag, Paris, Wittenberg och Padua, under ständiga diskussioner om de problem som mänsklighetens revolutionära nytänkande innebar med landvinningar inom geografi, astronomi och vetenskap som kullkastade allt man dittills trott och hotade de religiösa etablissemangen. Giordano Bruno var därigenom ytterst kontroversiell men fann en trygg hamn i England, som han tyvärr inte höll sig till, då han återvände till kontinenten och till och med till Italien för att där 1593 arresteras och hållas i isolering i fängelse i Rom tills han brändes på bål 1600 för sitt envisa motstånd mot kyrklig dogmatik. De mäktiga religiösa etablissemangen, som stod bakom varje tron och regering, utmärktes av en stundom desperat paranoia.

I England uttryckte sig detta i förföljelsen av bland andra John Penry, som anklagades för att ha författat de kyrkokritiska Martin Marprelate-pamfletterna, som mycket väl kan ha författats av Marlowe. John Penry avrättades under skumma förhållanden. När hans familj och vänner kom för att bevista hans avrättning hade den uppskjutits på obestämd tid, och några dagar senare avbröts han i sin middag för att brutalt hängas utan vittnen utan att han fick meddela sig med någon eller säga farväl till någon. Han hade en hustru och fyra döttrar. Detta drama ägde rum samtidigt som Marlowedramat: John Penry häktades den 21 maj två dagar efter Marlowe, och dagen efter John Penrys avrättning ägde dramat i Deptford rum.

Omständligheten i Marlowes demission kan ha varit beräknad för att inte lämna rum för något tvivel beträffande hans död. Han hade redan genomlidit ett antal skandaler och trakasserier, hans teaterproduktion hade lett till kontroverser (till exempel när en publikmedlem avled till följd av den våldsamma iscensättningen av "Tamburlaine",) och puritanerna rasade mot frigjordheten i teaterpjäserna. Allt sådant måste ha verkat störande på hans verksamhet. Man kan inte fortsätta producera avancerade pjäser som "Edward II" under hot från puritaner och myndigheter, under anklagelser om homosexualitet, ateism och falskmynteri och med förödande angivarbrev cirkulerande kring hovet som det av Richard Baines. För att kunna få vara i fred och existera i frihet och fortsätta arbeta måste något drastiskt göras åt situationen, och det torde ha varit synnerligen önskvärt att bli av med sådana bekymmer för gott. Det var just resultatet av Deptforddramat: alla tystnade och till och med puritanerna, och deras stängning av teatrarna var avvärjd för 49 år framåt. Vad han gjorde var att skingra uppmärksamheten från hans person, så att han i stället kunde rikta den mot vad som var viktigare för både honom och publiken, nämligen teatern.

Det är mycket möjligt att Marlowe och John Penry stod närmare varandra än någon kan ana. Martin Marprelate-pamfletterna och John Penrys skrifter trycktes på samma tryckpress, och några av pamfletterna indikerar mer än en författare. Den dominerande stilen är konversant och spirituellt och klart tillhörig en som tränats i dialog och munhuggning med satirisk humor, vilket allt John Penry saknade. När han förnekade att han skrivit pamfletterna är det dock troligt att han visste vem som gjort det. De studerade samtidigt i Cambridge, var av samma generation, och de var

båda där för att studera teologi. Profilen bakom Marprelate-pamfletterna passar perfekt in på Marlowe.

Låt oss heller inte glömma, att Marlowe skickades på ett stipendium till Cambridge enkannerligen för att studera teologi: han förväntades göra en teologisk karriär. I stället gled han över till teatern och underrättelsetjänsten. Det är skäligt att ta för givet, att vissa krafter som observerade detta inom exempelvis ledande puritanska kretsar aldrig förlät honom ett sådant förräderi, och inga fiender är farligare än de okända och anonyma.

Lägg till detta alla de suspekta ingredienserna i "dödsfallet": värdinnan Eleanor Bulls nära förbindelser direkt med hovet och drottningen, de tre kumpanernas lugna samvaro med Marlowe under 16 timmar med måltider och vandringar i trädgården innan det plötsliga våldsamma uppträdet skall ha ägt rum, som resulterade i Marlowes död, fastän ingen av de fyra männen förr eller senare visat någon benägenhet för våld, det absurda dödsslagsmålet, där Frizer sittandes inklämd mellan Skeres och Poley hugger till Marlowe bakåt så illa, att det uppstår ett två tum djupt sår i huvudet ovanför ögat, som Marlowe omedelbart dör av – det framgår inte om knivhugget gick genom skallbenet eller gick in i ögat, medan det dock tydligt mättes mycket noga – om det gick genom ögat kan enligt vetenskapen det inte ha varit dödligt. Och allt detta beskrivs i detalj i en fullständigt absurd dödsutredning formulerad av drottningens egen likbesiktningsman Danby, som synes ha tagit på sig en auktoritet med åsidosättande av lagen, vilket tyder på att han hade direkta instruktioner från drottningen. Liket hade kunnat vara vem som helst, då det fanns gott om dem överallt just då under den pågående pestepidemin. Även drottningen hade haft motiv – Marlowe var en lovande diktare och pjäsförfattare, och hon var en vän av teatern. I och med arresteringen av John Penry och Thomas Kyd, avrättningen av den förre och tortyren av den senare, båda nära stående kolleger, troligen medarbetare, troligen vänner till Marlowe, hade Marlowe alla skäl i världen till att se sin ställning hotad, och han hade landets högsta beskyddare genom Walsinghams, som han arbetade för, från högsta rådet och troligen ända upp till drottningen. Alla Marlowes tre sällsapsbröder den där eftermiddagen inklusive hans mördare var i tjänst hos Sir Thomas Walsingham, Marlowes personliga beskyddare. Det stora problemet i saken är, att vare sig Marlowe verkligen blev mördad eller, vilket är troligare, tvingades till en underjordisk existens i anonymitet på livstid, så utsattes han för en livsavgörande oförrätt.

Och vad har vi då för Will Shakspeare? Vi har Mark Twains förödande kritiska analys, som många seriösa författare, tänkare och teaterauktoriteter vidimerat, som Henry James, Daphne Du Maurier, Sir John Gielgud, Derek Jacobi, Leslie Howard, Charles Chaplin och Sigmund Freud, för att nämna några. Will Shakspeare kunde inte ens ge sina döttrar skolning tillräckligt så att de kunde skriva sina namn, och av hans sex bevarade namnunderskrifter att döma är det tveksamt om han själv ens kunde skriva. Han var säkert den bästa tänkbara teateragent, pålitlig som kamrat och skådespelare, en bra koordinator och producent och pjäshandlare, men det är tyvärr långt ifrån troligt att han själv skrev hela *the First Folio*.

Därmed har Fritänkarens Shakespearedebatt fyllt nästan 12 år genom 99 avsnitt och är dess utan jämförelse största följetong någonsin. Hela debatten finns tillgänglig på nätet:

<http://www.fritenkaren.se/Shakespearedebatten.pdf>

<http://goto.Glocalnet.net/gaurelio/shakespearedebatten.html>

Den började i nr 48 genom framlidne Carl Nordlings framkastande av att någon annan än Shakespeare kunde ha skrivit Shakespeare. Vi fann hans alternativa kandidat, William Stanley, 6-e earlen av Derby, inte alls sakna argument, varför vi följde det spåret tills Marlowe dök upp genom Göran Michaneks förmedling, vars hustru Gulli Michanek varit en expert på Giordano Bruno. Sedan dess har Marlowe förblivit det dominerande spåret i debatten även om andra delaktigas även har följts upp, främst bröderna Bacon och deras kusin Oxford, Derbys svärfar. Slutsatsen måste bli den, att alla var involverade, om dock Marlowe torde utgöra centralpunkten. Will Shakspeare kan heller inte förnekas, som den idealiska neutrala koordinatören och producenten, en okontroversiell allt-i-allo, vars huvudsakliga uppgift torde ha varit det rent praktiska, att sköta om pjäsernas materialisering på scenen, tillsammans med drabanter som Heminke och Condell och mot slutet assisterad av Ben Jonson.

Saken är så gott som klar, och framöver kan Shakespearedebatten lysa med sin frånvaro i Fritänkaren. När nu också Ahasverusföljetongen lider mot sitt slut kan man med skäl fråga sig vad det skall bli av Fritänkaren utan Marlowe/Shakespeare och Ahasverus? Desto mera utrymme blir det då för andra diskussioner.

Min vän Ahasverus, del 79.

I praktiken har kristendomen aldrig annat än lidit skeppsbrott, gjort moralisk bankrutt, sparat ur och missbrukats. Någon har sagt, att den sista kristne dog på korset i Jerusalem för 1950 år sedan, och tyvärr är det alltför nära sanningen.

Men ibland har det funnits hopp. Aldrig var hoppet så stort och så starkt som på 1800-talet, då en human kristendom besjälade ett världsomspännande kungahus med medlemmar i varje land: den eviga freden tycktes nästan definitiv, när alla Europas stormakters konungahus var släkt med drottning Viktoria, som höll ordning på dem alla. Och heligast, bland alla dessa konungahus, hölls kristendomen i Ryssland. Dostojevskij och martyrtsaren Alexander II var sanna bevis därpå.

Alexander I var den förste helige tsaren, som försvann i sin religiösa mystik. Nikolaj I var bättre än sitt rykte: han höll god ordning på Ryssland på bekostnad av sin egen lycka. Alexander II offrade sig totalt på självhängivelsens altare, och Alexander III var också bättre än sitt rykte: för det heliga Rysslands fortbestånds skull och för att dess disciplinerade ordning och reda skulle bestå arbetade han ihjäl sig. Men den mest kristne av dem alla var den siste, den gåtfulle Nikolaj II.

Jag träffade honom bara en gång, men vid det enda tillfället fick jag en inblick i hans karaktär som kanske ingen annan fick. Ty jag skonade honom inte. Alla de andra vid hans hov, utom möjligen hans svåger och kusin storfurst Alexander, kröp och lismade och spelade teater för honom medan ingen någonsin vågade befatta sig med sanningen inför honom, vilket faktiskt var det enda som intresserade honom.

Han var begåvad med världens säkraste pokeransikte, men detta pokeransikte, som alla tolkade till oförskämd likgiltighet, var i själva verket en av barmhärtighet buren mask som för världen dolde den mest fasansfulla avgrund av förtvivlan som någon politiker burit med sig genom livet. Hans pokeransikte var ett oavbrutet Via Crucis vars lidande han av ädelmod ej lät någon annan få inblick i. Endast han visste vad Ryssland verkligen gick igenom under hans olyckliga men oförglömliga regeringstid, en tid fullt jämförbar med Jerusalems från Jesu död till templets förstöring, med Konstantinopels sista dagar och med revolutionens och skräckväldets infernaliska Frankrike. Han genomled ensam allt vad Rysslands 150 miljoner människor under denna tid gick igenom. Det var en vandring genom dödsskuggans dal som ännu aldrig har lett ut ur den. Och med det heliga kristna

Rysslands fall med den siste tsaren försvann kristendomen i praktiken definitivt från denna världen. Sedan dess har det enda återupplivandet av den universella kristna anden endast försiggått inom judendomen.

Jag hade varit i kontakt med tsarevnan tidigare och stötts av hennes hysteriska väsen och egentligen ej velat ha mera med henne att göra, men mina astrologiska kunskaper hade imponerat på henne, och hon hade visat mina astrologiska antydningar om en världskris 1914 för tsaren. Det var därför tsaren ville se mig. Och jag glömmer aldrig vårt samtal.

"Ni lär komma med ännu mera övertygande spådomar än Rasputin," inledde han. "Vad kommer det att bli av min son?"

"Er son är obotligt blödarsjuk och måste dö ung. Skulden därtill ligger hos de av era släktingar som valde en hustru åt er ur en familj vars samtliga manliga medlemmar dött i den sjukdomen. Ni glömmer Ryssland för att bekymra er för er dödssjuka son. Det enda raka för en tsar hade varit att låta en sådan son dö genast."

"Jag är ingen Peter den store, som var sin egen sons bödel, liksom Ivan den förskräcklige."

"Jag vet det."

"Jag ställde er en fråga, och ni kommer med förmaningar."

Han var hela tiden aktningsvärt lugn.

"Alla vill hjälpa er rädda Ryssland."

"Ryssland är inte värt att räddas."

"Vad menar ni?"

"Åtminstone är inte tsarväldet, detta Europas mest blodbesudlade konungahus, värt att räddas."

"Ni bär ingen skuld till era förfäders brott."

"Nej, men jag har alla de samvetskval för deras skull som de själva saknade."

Han log ett skyggt knappt synligt litet leende.

"Cigarett?" frågade han vänligt.

"Nej tack." Han tog en själv.

"Tillbaka till min son. Vad förkunnar era stjärnor om honom?"

"De står så vänligt och idealiskt grupperade i hans födelseögonblick att man skulle tro att en ny Frälsare hade fötts i världen. Venus och Månen tillsammans i Lejonet, var han även har Solen, förläna honom en idealisk härskares storsinhet och omsorg om sitt folk, Merkurius i Jungfrun ger honom hög intelligens och klokt omdöme, det är som om alla dessa goda egenskaper var för goda för att en människa skulle kunna orka med dem. Men så är de också allvarligt hotade av Saturnus och Uranus, de två olyckligaste planeterna. Men i sin egen olycka skall han finna sig själv och sin ära, ty fastän den fatale Saturnus retarderar och direkt hotar tsarevitjs Lejonsol är han i Vattumannen, sitt eget tecken, och fastän även Uranus retarderar och hotar med gruvlig olycka är även han i sin bästa position i Skytten. Alla hans olyckor kommer endast att fullkomna hans personlighet och dana den till den vackraste och ädlaste härskargestalt som Ryssland har skådat."

"Det är bara det att bolsjevikerna kommer att mörda honom."

"Hur vet ni det?"

"Det säger Rasputin. 'När jag har mördats blir det er och tsarevitjs tur,' säger han."

"Om ni vet så mycket, varför har ni då kallat mig?"

"Därför att ni vet mera. Ni är den ende i Ryssland som är mer än vad ni ger er ut för. Alla andra ryssar är det tvärtom med."

"Vad önskar ni av mig?"

"Ni kommer att överleva mig och Ryssland. Därför vill jag att ni skall förstå mig. Efter tsardömet kommer ingen någonsin mer att säga något gott därom och allra minst i Ryssland. Men jag vill att ni skall veta, att min livsuppgift är, att sona

min familjs samtliga förbrytelser och därmed rentvå huset Romanovs namn för evärdlig tid. Jag är den siste. Jag vet det. Därför är det min plikt att göra huset Romanovs sorti anständig."

Han släppte mig med blicken.

"Tyvärr är det så att all politik är och har alltid varit och skall alltid vara omänsklig. Makt kan endast behållas genom att man förtränger den mänskliga faktorn, förtrampar de svagare, mördar kallsinnigt, dödar sitt samvete och är så grym som möjligt. Så skapade Ivan den förskräcklige, Peter den store och Katarina II den ryska stormakten, och deras hutlösa exempel kommer efter vår sorti att följas av bolsjevikerna. Lika ordentligt som de kommer att dränka Ryssland i blod, barbari, rättslöshet och terror, lika mäktigt kommer deras sovjetunion att bli.

Men jag har en skandinavisk moder, och min uppfostran är engelsk. Jag har ingenting gemensamt med min far, som var den siste sanne tsaren, som regerade genom sin råa styrka. Jag har ingenting gemensamt med denna hysteriska nation av vanvettiga ryssar, som Dostojevskijs 'De besatta', som endast strävar emot sin egen välfärd och åstundar sitt eget fördärv. Min hustru, som min käre svåger och kusin menar att är vansinnig, är mera rysk till mentaliteten än jag: hon hatar Preussen värre än någon ryss. Jag är en gentleman och ämnar förbli så vad som än händer. Jag är inte skyldig till mina förfäders brott, men jag ansvarar för dem. Jag tänker alltid på Ivan den förskräckliges son, som han mördade, tronarvingen som Boris Godunov mördade, tsarevitj Alexej som Peter den store mördade, Peter II som hans hustru mördade, Peter III och Ivan VI som Katarina II mördade, kejsar Pavel som hans söner och däribland den välsignade Alexander I och den vackre Nikolaj I mördade och på alla de miljoner offren för vår familjs godtycke och på hur jag skulle kunna försona historien med en sådan familj. Och jag har kommit på det enda sättet, och det är att vara mänsklig. Gud har givit mig det yppersta hjälpmedel därtill: min dödssjuka son. Du har rätt. Jag borde ha låtit honom dö genast. Det hade ur tsardömetts synpunkt varit det enda förnuftiga. Men familjen Romanov började gå under när den upptäckte kärleken.

Min farfar var den första. Han älskade uppriktigt furstinnan Jurjevskaja och utmanade hela Petersburgssocieteten med att vilja kröna henne, som han fick tre barn med medan hans kejsarinna ännu levde. Kärleken bragte honom på fall, ty samtidigt som han föll för den kärleken blev terroristerna plötsligt mäktiga.

Även jag föll för kärleken. Jag visste att Alix' familj var hemsökt av blödarsjukan, men det struntade jag i, för jag älskade henne. Jag tackade Gud när jag fick veta att min ende son hade sjukdomen. 'Tack, Gud,' sade jag, 'för att du tvingar mig till ännu större kärlek och mänsklighet.' Sedan dess har jag bara levat för min son. Ty det är sant som du säger. Himmelen har förlänat honom sina vackraste själsliga gåvor, och de är så stora att hans kropp ej förmår bära dem. Liksom de gudabenådade Chopin och Stevenson för sin andliga skönhets skull förtärdes av tuberkulos har min son, den mest lovande statsmannabegåvning som Ryssland har skådat, därför slagits av blödarsjukan. Men just därför kan jag älska honom mer än vad någon far har älskat sin son.

Det är min hemlighet: min kärlek. När Ryssland och dynastin Romanov är begrävda levande skall denna min kärlek ändå leva. Och den kärleken är den ryska sidan av mig."

Han smålog. Audiensen var slut, och jag hade ingenting mer att säga. Vi räckte varandra handen och skildes som vänner.

Requiem för en gammal cellist

Luigi Boccherini, Lucca 19.2.1743–Madrid 28.5.1805

Familjen Boccherini av Lucca var en gedigen musikerfamilj, precis som familjen Puccini där, och en av Luigis främsta främjare var kapellmästaren och organisten Giacomo Puccini. Båda Luigis äldre syskon var också musiker, brodern även balettdansör och 'dramatisk poet' vid *Burgtheater* i Wien, där han sjöng i ett tidigt oratorium av Haydn, medan systemen var sångerska hos Gluck. Luigis instrument *par préférence* blev dock cello, som han förblev trogen livet ut. Ingen har komponerat så mycket för cello, inte mindre än 92 stråkkvartetter (en tredjedel fler än Haydn) medan hans främsta musik är de ännu fler stråkkvintetterna, många av dem för två celli. Själva ägde han ända till sin död två celloinstrument, den ena en Stradivarius.

Då hans musikerfamilj tidigt gjorde sig internationellt bevandrad främst mot Venedig, Trieste och Wien, senare även Paris, Madrid och Berlin, kom Luigi Boccherini ganska tidigt i smöret som sin tids främsta cellist, men han skrev även ett trettiotal symfonier som kan mäta sig med Haydns. Medan Haydn satt isolerad i sitt slott Esterhaza långt bortom Donau reste Boccherini tidigt omkring och turnerade överallt. Ändå är skillnaden mellan dem den, att medan Haydn under små förhållanden skrev en bred musik för breda publik är Boccherini nästan lika suveränt exklusiv och begränsad till det lilla formatet som Domenico Scarlatti. Boccherini är som ingen annan en koncentrationens mästare i att nästan minimalistiskt åstadkomma fullödiga intressanta musik inom ytterst snäva former. I till exempel den underbara Flamencogitarrkvintettens sista sats, som verkar fortsätta i all oändlighet, varierar egentligen bara två harmonier hela vägen igenom, och ändå är den ett mirakel av intagande läcker snillrikhet.

Hans främsta gynnare var båda kungliga: Don Luis Antonio Jaime de Bourbon, yngre bror till kung Carlos III av Spanien, och kung Fredrik Wilhelm II av Preussen, anställd av båda som hovkammarmusikkompositör, vilket föranledde en enorm produktivitet från hans sida, en rik och bred flod av kompositioner som aldrig sinade. Även i Paris var han varmt uppskattad ända fram tills den franska revolutionen gjorde slut på hans sponsorer. Därmed inleddes sämre tider, och som kanske den musiker i Europa som stod högst i gunst hos aristokratin och kungahuset drabbades han hårdast av det brutala barbariets överkörning och glömska av musiken. Kung Fredrik Wilhelm II dog plötsligt 1797, och hans efterträdare vägrade Boccherini både fortsatt tjänst och pension. Han fick leva på den musik han hade kvar att sälja till sina notförläggare i Paris. Fler och fler av hans aristokratiska sponsorer dog undan, tills han till slut räddades av Lucien Bonaparte, Napoleons bror och ambassadör i Madrid 1800, som gav honom ny anställning, och slutligen fick han också pension av Joseph Bonaparte. Det hjälpte dock inte hans stora privata tragedi, när den ena efter den andra av hans familj dog ifrån honom, först hans ogifta dotter Joaquina vid bara 25 år, sedan både Mariana och Isabel ännu yngre 1802 och till sist den sista dottern Maria Teresa, och slutligen även hustrun. Då var han helt ensam och hade egentligen ingenting annat kvar att göra än att dö själv. Han var då 62 år gammal, en liten spenslig man på endast 165 centimeter, med sin sista stråkkvintett opus 64 nr 2 ofullbordad. Hans verkkatalog omfattade närmare 600 verk, främst icke mindre än 140 stråkkvintetter, en hel del förlorade, 92 stråkkvartetter, 11 pianokvintetter, 9 gitarrkvintetter, ett 40-tal triosonater, 34 symfonier utom mängder av annan sakral, scenisk och kammarmusik. Klart är att han är orättvist bortglömd, medan där finns hur mycket klenoder som helst att botanisera och upptäcka. Hans stoft fördes 1927 hem till Lucca.

Filmer

Den nya filmatiseringen av H.G.Wells science fiction "klassiker" "*Tidsmaskinen*" gick naturligtvis inte upp mot den gamla, trots Guy Pearces alltid intressanta insatser. Liksom nästan alla senare science fiction-författare lider H.G.Wells som den förste i genren av det syndromet, att han undvarar naturen, som aldrig kan undvaras utan katastrofala resultat. En science fiction-historia utan naturlig faktor måste lida av onaturlighet och kan aldrig bli trovärdig. Jules Verne räknade alltid med naturen, samma gjorde Conan Doyle, och H.G.Wells gjorde det i viss mån i "*Världarnas krig*", när han låter marsipanerna omkomma genom jordens naturliga bakterier, men "*Tidsmaskinen*" saknar naturlighet. I denna filmversion råkar världen ut för den intressanta katastrofen, att månen exploderar genom människans ingrepp i dess struktur, med förödande konsekvenser för jorden och mänskligheten, som i princip går under och endast överlever i fragment, som utvecklas till två motsatta raser: en harmlös och sympatisk och en parasitisk som lever på att äta dem. Det är en mycket överdriven och artificiell spekulering i mänsklighetens mest extrema möjligheter till polarisering.

"*Legenden om Zorro*" som fortsättning till den senaste Zorrofilmen med Anthony Hopkins var trots allt sevärd trots tvivel i början, innan man förstod vart det bar hän. Zorros hustru bedrar sin man men bara av list för att bättre kunna arbeta för deras gemensamma syften. Finalen är virtuos.

De nya filmatiseringarna av Agatha Christies "*Miss Marple*" och hennes mysterier med Geraldine McEwan i huvudrollen är alla ytterst väl gjorda och intagande med påfallande suveräna rollistor och med makalös miljöåtergivning. Hittills har inte en enda inneburit någon besvikelse. Tvärtom. De tycks ständigt överträffa sig själva.

De båda fruktansvärda satirerna med Robert de Niro i huvudrollen, "*Fifteen Minutes*" där han gör en TV-reporter som råkar illa ut, och "*Wag the Dog*" mot Dustin Hoffman som Hollywoodproducent som råkar illa ut, är i sitt slag oöverträffade i sin nattsvarta humors alltför träffande bitskhet. I den första är det hela rättssystemet som hänsynslöst gisslas med all rätt, och i den andra är det det amerikanska samhällets hela förljugenhet gestaltad genom en Hollywoodproducents uppdrag att för att rädda presidentens ansikte bedra hela det amerikanska folket med populistiska plojer.

En helt annan sorts film var "*Alice bor inte här längre*" med Ellen Burstyn som ensamstående mor med brådmogen liten son och deras brydsamma odysse genom mellanvästern på jakt efter någon sorts försörjning, vilken slår fel ideligen. Filmen är nästan dokumentär till karaktären vilket gör den mycket sevärd åtminstone en gång, då den inte är utan charm i all sin solkighet.

George Clooney och Michelle Pfeiffer får ihop det till slut i Michael Hoffmans "*En underbar dag*" efter en mycket stökig dag, båda ensamstående med barn att ta hand om hela dagen, under vilken dag deras vägar korsas ideligen under ständiga turbulenser och kontroverser – en jobbig historia, som också tål att genomlidas åtminstone en gång, i synnerhet för barnens skull.

Den bästa filmen var dock den franska "*Mannen på tåget*", en sällsam ödesfabel om två äldre män vars öden möts, den ena en gammal man som ångrar att han aldrig har levt, den andra en gangster som är i färd med att göra en kupp för mycket. De råkar mötas och finna varandra, och båda finner i den andras liv allt vad han själv gått miste om. Hur det sedan utvecklar sig är det omöjligt att föreställa sig, men konsekvensen är oerhörd i denna film och fullständigt logisk, vilket gör den så mänsklig och gripande i sin gränslösa tragik av fullständig meningslöshet, där dock båda männen ändå på något sätt till slut funnit någon mening.

Kalender, juni 2008

Två viktiga data försumrades i förra månadens kalender:

- 14.5 Israels 60-årsdag.
- 15.5 Lars-Erik Larsson 100 år.
- 5.6. Tony Richardson 80 år, ("*Tom Jones*" 1963, bland andra filmer).
40 år sedan Robert Kennedy mördades.
- 7 Paul Gaughin 160 år.
James Ivory 80 år ("*Ett rum med utsikt*" bland andra filmer).
- 16 Gustav V 150 år.
50-årsminnet av Imre Nagy, mördad av kommunisterna.
- 18 Garfield (katten Gustav) 30 år.
80-årsminnet av Roald Amundsen.
- 21 100-årsminnet av Nikolaj Rimskij-Korsakov.
- 22 Erich Maria Remarque 110 år.

Den fantastiska resan till Åbo, del 2.

Efter samövningen hade vi vår första gemensamma sittning, som blev en fest av högsta klass, inte minst även genom deltagandet av en finsk broderkör, som bland annat framförde Bellman på finska med det förbluffande resultatet, att han lät bättre på finska än på svenska. Med morgondagens konsert i åtanke togs det dock inte ut några vidlyftiga svängar under denna sittning, det bjöds således bara på vin men inte på snaps, för säkerhets skull. Resultatet av detta var att festen tog alldeles för tidigt slut, så att vi var klara redan halv elva.

Den tredje dagen av resan, lördagen den 19 april, var sedan den stora konsertdagen. Vi repeterade inte mer än nödvändigt, och dirigenterna var överens om att det inte behövdes någon mera samövning. Konserten inleddes sedan klockan 18.

Solennitetssalen var fullsatt, och den konsert som följde blev full av överraskningar och konstnärliga höjdpunkter. De absoluta höjdpunkterna var i princip två: ÅSMA-kören framförde en sällan presenterad Bellmanssång representerande hans innerligaste melankoli och svärmod på gränsen till förtvivlan: *Märk hur vår skugga*, ett ytterst melankoliskt och gripande requiem över en förlorad syster, som man bara kunde röras till tårar av. Den största höjdpunkten var dock något helt annat, som dock präglade hela konserten: den alldeles unika akustiken i denna Solennitetssal, ett fenomen som jag aldrig tidigare upplevt maken till i något konsertsammanhang.

Akustik är en hel vetenskap men liksom musiken en ytterst nyckfull sådan. När man byggde Albert Hall i London kopierade man exakt gamla romerska arenor med fenomenal akustik för att uppnå samma akustiska kvalitet, men med ett totalt fiasko som resultat – allt ljud bara försvann. Det är först i modern tid man lyckats uppnå någon akustik alls i denna magnifika konsertbyggnad genom "ljudstudsdynor" hängande i taket. Ingen tänkte på någon akustik när Solennitetssalen byggdes, den började byggas under Gustav IV Adolf men såg sin fullbordan under kejsar Alexander I, så den har kungliga grunder och ben men kejsarlig resning, och akustiken är så fenomenal i sin överväldigande varma klang, att den duger bara till musik: när man talar och föreläser i Solennitetssalen hör publiken ingenting, då alla konsonanter försvinner i den vokala klangen. Detta är nackdelen med alltför god akustik – den kan bara användas till musik, men desto mer och bättre för just detta ändamål..

Vi hade även den stora gemensamma festen tillsammans här i Solennitetssalen med ett mycket långt honnörsbord kryddat med hela södra Finlands alla främsta dirigenter och talare. Främst utmärkte sig professor Erik Andersson, tenor II, och Jan Otto Andersson, bas I och ÅSMA-körens ordförande, båda ypperliga talare och diktare.

Här höll vi på desto längre. Fastän både öl, snaps och vin var gratis och bjöds på generöst blev det egentligen aldrig någon riktig fylla, utan den långa festen genomfördes alldeles exemplariskt med lugn om dock praktfull ordning hela vägen, ända tills de sista finländarna hade gått hem och blott de outtröttligaste rikssvenskarna satt kvar och envisades med att fortsätta sjunga och pokulera efter klockan tre på natten... Vi gick sedan hem till hotellet och fortsatte där några timmar till.

Den sista dagen ägnades åt Åbo Slott, som, under ledning av dess eminenta slottsfogde Tryggve Forssell jämte hustru, vi fick göra en ordentlig rundvandring i med alla labyrinter och torn, kungssalar och drottningssalar och andra gemak, av vilka det mest frappanta utan tvivel var den cell där Johan III hållit sin bror Erik XIV fången, skild med våld från Karin Månsdotter, som hölls fången på annan ort. Man kunde nästan känna den avsatte begåvade kungens innerliga förtvivlan i cellens alltjämt vibrerande stämning av vanärad hopplöshet. Han kanske spökar där fortfarande. Karin Månsdotter blev ju dock sedermera upprättad och fick egen gård lustigt nog på samma ort där Karin Hansdotter, Johan III:s frilla innan han blev gift som han dock hann giva fyra barn, även levde.

Våra guider svävade på målet endast beträffande Karin Månsdotters olyckliga son Gustav. Hennes dotter Sigrid blev ju lyckligt gift Tott med Gustav II Adolfs blivande "snöplog", medan Gustav av Johan sattes i jesuitskola i Polen och blev munk. Fastän han var fullkomligt fri från politiska ambitioner var han fruktad av Johan och Karl under deras regeringar kanske just därför. 1596 fick han träffa sin mor för första gången på 20 år i Reval, som bara kunde känna igen honom på några födelsemärken. Han skickades sedan som diplomat till Ryssland, där tsaren försökte utnyttja honom för sina politiska syften mot Karl IX. Gustav vägrade samarbeta i sådana affärer och sattes därför i moskovitiskt fängelse. Han blev frigiven 1607 men dog strax därefter ännu kvar i Ryssland. Hans moder överlevde honom med fem år.

(avslutning i nästa nummer.)

Resan hem, del 3: Påskbegängelsen

Under morgonen besökte jag sex olika kyrkor vari jag deltog i fyra olika mässfiranden. I alla sex förekom det utsökt musik, antingen med kör och orgel eller bara orgel. Där mässorna förekom var det proppfullt med folk, och en av kyrkorna, San Tomaso, hade till och med en barnkrubba, där barnen kunde få leka under gudstjänsten i samma lokal som mässfirandet. Stämningen var äkta och innerlig överallt. Vädret var mulet, blåsigt och kallt, men solen skymtade bakom molnen utan att värma. Det var ett ganska melankoliskt påskväder.

Vi var sexton vid bordet. Det hade fötts en ny dotter till Federica, hennes andra, varför vi nu har fyra döttrar i släktens fjärde generation. Tydligen föds det bara döttrar i familjen. Inget ont i det. En familj med många döttrar lovar i bästa fall många mödrar.

Påven firade gudstjänst utanför Peterskyrkan för hela världen under innerligt regnande. Det hade också regnat under hela korsvägsandakten på långfredagen i Colosseum. Påskvädret lovade ingen förbättring inom någon överskådlig framtid.

Det intressanta med påvens påskfirande var hans klara udd mot Kina, detta Kina som i dessa dagar skickade extrema truppförstärkningar till Tibet för att krossa alla fredliga demonstranter och accelerera förföljelsen mot tibetanska munkar, en lika vansinnig våldsåtgärd som nazisternas jedeförföljelse till randen av utrotning, som om obehäpnade människor utgjorde någon fara för en behäpnad övermakt. Påven dedicerade sitt påskfirande till de hårt pressade tibetanerna och till de folkmordsdrabbade i Dar-Fur, som Kina stödde Khartoums regerings utrotning av, utom alla förföljda katoliker i Kina, som Kina förföljer nästan lika effektivt som fredliga utövare av meditation enligt Falun Gong. Påven bad alltså rent ut hela världen att rikta sin uppmärksamhet på alla offer för Kinas regering.

Bush har tigit inför de nya kraven på frihet i Tibet. De politiker som uttryckt sig har gjort det försiktigt inklusive Dalai Lama, medan Kina beskyller Dalai Lama för att ligga bakom manifestationerna och förklarar tibetanerna krig på liv och död, som om tibetanernas demonstrationer med slungandet av WC-pappersrullar över elektriska ledningar som symbol för vindhästar skulle utgöra något terroristiskt hot mot Kinas existens. Kinas regerings paranoia har aldrig känt några gränser för sin lössläppta hysteri efter Himmelska Fridens Torg 4 juni 1989, när ett okänt tusental oskyldiga kinesiska ungdomar kördes över och mejades ner av militärens tanks. Kinas militär kommer att få mycket att göra om de på regeringens order ämnar fortsätta med att massakrera Kinas befolkning, den största i världen.

Allt detta tilldrog sig långt bortom Veronas horisont, som hade nog av sina egna problem. Här är i korthet Idas märkliga historia om undergång och återuppståndelse:

I maj halkade hon så illa i sitt kök att hon ramlade på ryggen och bröt två ryggkotor. Lyckligtvis var Achille hemma, så att hon genast kunde komma på sjukhus. Hon var helt borta och förblev helt borta en längre tid. Läkarna gjorde vad de kunde vilket inte var mycket i hennes ålder av 83 år och med *pacemaker*. Hon trodde hon skulle dö och överlät alla sina affärer i Paolos händer, sin son, som kom varje dag till sjukhuset morgon och afton. Cristina höll sig borta, och Achille gjorde inte mycket han heller, då det inte var mycket han kunde göra. Småningom blev Ida bättre, men hon förblev inlagd hela sommaren, maj, juni, juli, augusti, på ett sjukhus som saknade luftkonditionering i den brännande sommarhettan. Efter två månaders intensivvård följde två månaders sjukgymnastik. Hon var beredd att ge upp, då hon ändå aldrig kunde bli helt bra igen, när hon hörde att hennes sondotter var havande för andra gången. Hon trodde aldrig hon skulle få se det barnet.

Hon tappade 14 kilo och blev nästan oigenkännlig, hon är endast 1,55 meter, men kom ändå på fötter till slut igen. Nu sköter hon hushållet hemma som vanligt, går och handlar och bör röra på sig så mycket som möjligt. Det var detta årets påskmirakel att hon alls kunde vara med, att det alls blev en familjemiddag, att jag alls kunde komma, och att Ida alls fick se sitt andra barnbarnsbarn, som föddes 15 februari. Hon var alltså 38 dagar gammal vid middagen och uppförde sig föredömligt med att sova hela tiden.

Achille och Ida har nu varit gifta i 63 år, det blir 64 i sommar, och de ser fram emot 65-årsfirandet nästa år. Inte alla äktenskap varar så länge.

Achille avreste annandag påsk för att tillbringa en vecka i Lourdes under avkoppling och meditation. Han är filosof, humanist och vetenskapsman, medan Ida är den som under deras långa äktenskap handhaft ekonomin och skött om hemmet och det praktiska. Jag stannade kvar i Verona över annandagen, så att hon kunde ha litet sällskap. Annars hade hon varit helt allena. På tisdagen kom Mariana, hembiträdet, ett praktfullt rumänskt allt-i-allo, så att allt blev som vanligt igen, livet återtog sin vardagliga rutin, och jag kunde fortsätta till Grekland.

(I nästa nummer: *Från Verona till Athen.*)

Kanonresan, del 7 : Limbo i Naini Tal

Vid inloppet till Mallital, Naini Tals norra ände, står en gorillaliknande staty av någon stor lokal ledare med ett omöjligt namn och valrossmustascher som golvborstar, i säckiga skrynkliga kläder. Det är särskilt påfallande hur säckiga och skrynkliga byxorna är, som om de var alldeles för stora, medan statyn är betydligt över kroppsstorlek och dessutom hålls ständigt blankpolerad och blänkande, så att groteskheten i kläderna framhävs ytterligare. Dessutom är huvudet alldeles för litet. Han bara står där och ser dum ut, och det enda som fattas är måsar som bajsar i hans löjligt lilla Nehrumössa.

I andra ändan av Naini Tal, Tallital, står vid vattnet en betydligt mindre staty av Gandhi, nästan naken, trådmager och spinkig som ett skelett men utomordentligt levande och i full gång, som om han fångats i farten. De båda statyerna är varandras motsatser, Gandhi som symbol för det äkta, innerliga, levande och eviga Indien, och den stela valrossgorillan mera en bild för det besuttna etablissemanget, den rika och lata överklassen/medelklassen, bekvämligheten, medelmåttigheten, den konservativa trögheten och likgiltigheten, det Indien som aldrig växer ifrån sitt kastsystem.

Jag var fyra dagar i Naini Tal under vilka det inte var mycket jag kunde göra, i väntan på mitt tåg österut precis när Diwali körde i gång på allvar med infernaliskt fyrverkerifestande över hela Indien och Nepal, vilket saboterade min resa och riskerade mina möjligheter att komma till Nepal – några dagars förlust på en månadsresa kan vara tillräckligt för att bringa oordning i programmet.

Jag gjorde det bästa av saken och njöt, fick mycket skrivet och läst med risk för att bli arbetslös längre fram under resan om jag inte förnyade mitt bokförråd i Dharamsala – det fanns inga bra *second hand*-bokaffärer i Darjeeling, och gick varje morgon upp till Naini Peak. Första morgonen träffade jag en trevlig person där, och andra morgonen kom Matthew Lawrence från Toronto, som var i Indien för första gången för att där tillbringa sin bröllopsresa. Frun hade han tillfälligt lämnat i sängen. Han var antropolog och mycket intresserad av den globala miljökrisen, varför vi hade mycket att tala om och blev goda vänner. Han ville komma upp dit igen till Naini Peak nästa morgon men kom inte.

Den tredje morgonen var det alldeles klart, och man kunde se alla bergen, men den dagen, fastän natten varit så mycket kallare, kom dagsmejan tidigt, och klockan tre bröt hagelskuren fram. Det var första gången jag upplevde hagel i Indien. Den sista morgonen var så smogig att man inte kunde se ett enda berg. Vi läste i tidningen att Delhi hade smogproblem igen trots alla insatser för att eliminera det.

Det värsta problemet i Naini Tal var dock alla strömvavbrotten. Den första Diwalikvällen inträffade de oavbrutet och lika oväntat varje gång, varvid allting slocknade totalt medan dock fyrverkerierna och smällarna fortsatte oförtrutet, som under ett bombanfall i krigstid, och så plötsligt, när alla generatorerna vrålande snurrat i gång, kom strömmen tillbaka igen.

Till Diwali erhöll också statyn av farbrodern i de säckiga kläderna sin blomsterkrans av brandgula blommor. Kransen nådde precis ner till putmagen på honom och fick honom bara att se ännu enfaldigare och löjligare ut. Gandhi däremot bar sin krans med elegans.

Sista dagen var en lugn dag trots Diwaliterrorn, medan det var lika svårt som alltid att bege sig ner från bergen för att ta tåget nere på slättlandet igen, bland de förskräckliga folkmassornas trängsel, den kvalmiga hettan, myggorna och prosaiskheten. Man ville som alltid stanna kvar bland de höga, vackra, rena, vita bergen.

Resan vidare för återfinnandet av dessa berg gick dock förvånansvärt bra. Den oändliga tågresa Kathgodam-Barauni (32 timmar) förkortades genom spirituellt sällskap av en gammal advokat på väg hem till Calcutta efter pilgrimsvistelse i bergen omkring Almora, gissningsvis omkring 65 år, samt en ung man som kom senare ombord. Advokaten berättade varmt om för mig främmande platser som Mukteshwar och Bageshwar. Han var som en parodi på en gammal excentrisk skådespelare men mycket godmodig. Han hade under sina år rest överallt omkring i Indien och Nepal men aldrig utanför, fastän han hade en niece i Amerika, vars man åtagit sig att betala alla omkostnader för honom om han kom över men inte utan reservationer, varför advokaten/onkeln aldrig tagit risken att åka. Vi hade en underbar samvaro på tre man hand, och advokaten inbjöd oss båda yngre att gästa hans hus i Calcutta. Han avrådde mig bestämt från att ens försöka resa till Nepal. "Där kan inte ens en hindu resa säkert längre," menade han.

Barauni blev som vanligt en thriller. Det hette att tåget var i tid för en gångs skull, varför det för ovanlighetens skull fanns en chans att jag kunde fånga det anslutande tåg i Barauni som jag hade biljett till. Men det var Diwali, och förseningarna var nästan obligatoriska. Tåget verkade stanna längre för varje ny station. Muzaffarabad passerades vid midnatt, och det var långt kvar till Barauni, som nåddes först klockan 4. Mitt anslutningståg skulle ha lämnat Barauni klockan 01.10. Medge att chanserna var små. Utvakad och groggy steg jag av tåget i Barauni i ett fullkomligt hav av folkträngselkaos, men en bärare banade sig väg fram till mig och frågade mig om jag skulle mot Guwahati. Han blev min räddning. Jag hakade på honom, och han förde mig genom det totalt lössläppta folkkaoset över diverse gångbroar till rätt tåg och till en konduktör utanför som hade problem. Han viftade oss längre bort, och en språngmarsch följde. Till slut kom vi till rätt vagn och rätt konduktör, som bockade av mig på en lista och släppte in mig. Precis en minut senare satte tåget i gång.

(I nästa nummer: *Tillbaka till Nepal?*)

Resan till Zanskar, del 9: Jeepturer.

– strandsatta i hjärtat av Zanskar...

Jeepen var beställd, allt var klappat och klart, priset och tiden var fastställda, så jag befann mig i god tid vid den avtalade mötesplatsen. Jeepen kom men med en annan förare. De var mycket ledsna, men den var fullbokad, och det fanns ingen plats för mig. De påstod att den jeep jag beställt var en annan jeep, men jag hade tagit denna jeeps nummer, så det var inget misstag. Jeepen var ändå full, de kunde inte ta mig med, de beklagade och körde iväg. Så var det med den saken.

Två andra européer var där och försökte få någon jeep. En av dem hade försökt i tre dagar. Den andre var ryss och bodde i Frankrike. På tre man hand försökte vi i en och en halv timme få plats i en jeep. Det var flera som körde till Kargil, men den bästa var överfull av lokala passagerare och körde iväg. En annan ville ha 9000 rupier för att köra bara oss tre passagerare. Det var så det fungerade. Jeepförarna var ovilliga att blanda lokala resenärer med utländska, då de tog mera betalt av utländska. Helst ville de ha dem helt separerade, så att de kunde frampressa ockerpriser ur "rika" utlänningar.

Besviket återvände jag till mitt hotell, där mitt rum redan var upptaget, och de hade inga andra lediga rum. Han som försökt få lift i tre dagar hade ofta försökt få rum där men alltid mötts av beskedet att allt var fullbokat. Han trodde att de ljög.

Han var spanjor från Barcelona, och jag fick dela rum med honom i hans hotell Kailash. För honom blev det 50 rupier billigare och för mig 50 rupier dyrare. Det spelade ingen roll.

Dagen gick sedan åt till att försöka hitta en annan jeep. Värden på hotell Ibex var ytterst hjälpsam och gjorde allt vad han kunde för mig. Han visste om två jeepar som skulle gå. Den ena hade sex passagerare och ville ha en till. Plötsligt hoppade de sex av och följde med en annan grupp, och den jeepen inställdes. Den andra jeepen var organiserad av ett franskt par med två vänner och två guider. De var alltså sex personer. Jag talade med dem, och deras häpnadsväckande resonemang var: "Vi är hemskt ledsna, men bilen är redan full, men vi skall se vad vi kan göra." Den var inte alls full, men fransmän är nu sådana. I Rangdum hade Albert, min vän spanjoren, tillsammans med en vän försökt få lift med en jeep med fransmän, de hade gott om plats, och Alberts vän hade ett flyg i Delhi att passa. De hade mycket väl kunnat ta med bara en extra passagerare i jeepen men vägrade av ren dryghet.

För att inte ödsla hela dagen med att bara vänta på nya dödfödda jeepturer, där den gängse praxisen ständigt var, "Kom tillbaka senare," varpå man kom tillbaka senare och ombads vänta några timmar till, gjorde jag en promenad till Sani med kloster, där det inte heller fanns ett enda tesjapp i hela byn. På vägen tillbaka fick jag dock lift med en scooterförare, men efter några minuter kollapsade motorn. Ändå var inte bensinen slut. Vi försökte krampaktigt få liv i fordonet, ibland gick det, och vi kom vidare några hundra meter innan den stannade igen. Så höll det på. Till slut startade den inte alls. Det var bara för mig att gå hem som jag hade kommit, medan jag långt bakom mig såg den stackars scooterföraren leda sin scooter samma väg under den brännande ökensolen och i den ilska motvinden. Det var inte vår dag idag.

När jag kom hem låg Albert magsjuk till sängs och stönade. Det var inte hans dag heller.

Plötsligt löste sig alltsammans. Jag satt uppe i vår hotellrestaurang och hade just avslutat min äntliga lunch klockan 5 när ett bud infann sig från hotell Ibex och kallade mig. Ute på gatan träffade jag min organisatör, och vi gick nästan högtidligt till Ibex.

Där väntade ett sällskap, framför allt min värd som hjälpt mig från början, alla med skinande ansikten. Min organisatör hade skaffat en jeep med mig i framsätet vid fönstret. Jag behövde bara betala 800, vilket jag omedelbart gjorde. Saken var klar. Jeepen skulle avgå 4.45 på morgonen, och mina vänner bjöd på te. En närvarande vacker tibetanska stod till och med till tjänst med bilnumret. Stämningen var den bästa tänkbara.

Jag tänkte på mina andra vänner som missat diverse jeepar under morgonen. Nej, det fanns ingen plats för dem, jag hade fått den allra sista, men om de bara vände sig till Ibex skulle de bli hjälpta på samma sätt som jag.

Det hade varit ännu en strålande dag om man dock nästan blåst bort på vägen till Sani, (det blåste tydligen alltid hårt i Zanskar,) och i skymningen var belysningen idealisk för några sista diapositiv från Padam med omnejd med dess säregna vilda ytterst ensliga natur av stäpp och öken inhägnad av ytterst fientliga, nästan skräckinjagande berg av typ Mordor och Tolkien, utsmyckad av kloster och byar med alla husen i vitt, medan bergen skimrade i alla regnbågens olika färger, företrädesvis varma med dragning åt violett, beroende på belysningen.

Även min vän Albert lyckades slutligen få en jeep för morgondagen klockan sex. Det var bara att hoppas på att vi skulle vakna.

(I nästa nummer: *Reträtt till Lamayuru.*)

Rehabiliteringsresan, del 17 : Inte utan kryckor.

Ännu värre än Halvar hade dock min vän från i somras, Rebeca Blanchard från Barcelona, råkat ut. Hon hade blivit påkörd i Agra och brutit benet, kommit på sjukhus, opererats och inte vaknat ur narkosen på två veckor! Komplikationer hade uppstått, tills hennes mor kom och hämtade hem henne till Spanien. Regeln är, att om det uppstår en akut situation av kritiskt slag måste man genast se till att komma hem. Tyvärr kunde jag ge henne detta goda råd först två månader för sent, men nu var hon dock på bättringsvägen och kunde arbeta om dock inte utan kryckor.

Även hemifrån kom det dåliga nyheter av ekonomiskt slag som inte precis skulle förgylla min hemkomst.

I samband med alla dessa beska rapporter kan jag infoga några exempel på Johannes bistra realism i Darjeeling. Vi hade ju ett antal dagar på oss i Darjeeling att prata igenom det mesta, och tyvärr hade han mycket negativa slutsatser att dra av världsläget just nu. Hans mest cyniska konklusioner gällde islam och Kina, som han ungefär drog över samma kam. Islam var lika misslyckat som Kinas kommunistregim, ingendera hade något existensberättigande då båda levde på uppstyltade lögnar som befolkningen tvångsmatades med genom ständig hjärntvätt. För Johannes förtjänade den muslimska och den kinesiska världen inte bättre än att gå under i fullständig upplösning och anarki. Islam hade ändå ingen födelsekontroll, och Kina hade konsekvent behandlat alla sina grannfolk med utrotningpolitik. Beträffande växthuseffekten ansåg han även denna vara något som mänskligheten förtjänat genom sin fåfänga pryljakt, sin bilhysteri, sin avhumanisering och denaturalisering. Han ansåg att livet på planeten bara kunde fortsätta om den naturliga balansen återställdes, att alltså naturen fick återta allt vad mänskligheten tagit ifrån henne, och han välkomnade därför alla världsepidemier som aids, tuberkulos och malaria.

"När ansvariga ledare för islam erbjuder 1000 rupier i belöning åt en självmordsbombare för ett framgångsrikt dåd med så många offer som möjligt, och ingen inom islam får invända mot en sådan mentalitet, då förtjänar inte islam att få existera. Om kinesiska soldater uppe i Himalaya har order om att skjuta ner tibetanska flyktingar, som flyr från sitt land för att Kina gör det omöjligt för dem att leva där, urskiljningslöst om de så är mödrar, barn, nunnor och åldringar, så har en sådan kinesisk stat ingen rätt att få existera. Om växthuseffekten smälter ner Himalayas glaciärer blir hela Kina utan vatten, och det är inte mer än vad Kina har förtjänat efter sina femtio år av skogsskövlingar och folkutrotningar i Öst-Turkestan och Tibet. Låt Kina och islam gå under. Ingen kommer att begråta dem.

Det borde införas ett elfte budord för vår tid: Du skall varken ta del i någon hjärntvätt av andra eller själv låta dig hjärntvättas."

Så här lät en Himalayarapport om den globala växthuseffekten den 17 november 2006:

"Omkring 47% av Kinas glaciärer finns på den tibetanska högplatån, där Yangtse-Kiang, Huang-Ho, Brahmaputra, Mekong och Salween rinner upp. De 46,377 glaciärerna smälter undan med 7% varje år och har redan inneburit problem för vattenförsörjningen genom floderna och kommer att leda till ökad erosion och ökenspridning för Kina. Inom 100 år kan alla glaciärerna vara borta. Att vattenflödet i floderna inte ökar trots issmältningen beror på att mycket av vattnet avdunstar på vägen i det varma torra klimatet. Under de senaste 40 åren har glaciärernas yta minskat med 6600 kvadratkilometer, i synnerhet sedan 80-talet. Glaciärernas totala yta omfattar nu omkring 105,000 kvadratkilometer.

Även 95% av Alaskas glaciärer smälter, och under 1900-talet har världens medeltemperatur stigit 0,6 grader. På den tibetanska högplatån har medeltemperaturen stigit med 0,2 grader varje decennium, sedan 80-talet nästan en hel grad per år. Glaciärernas bortsmältning motsvarar årligen hela Yangtse-Kiangs vattenmängd.”

Och så vidare. Då förekom det ännu tvivel i vida kretsar på att den globala uppvärmningen var ett faktum, och president Bush trodde sig då ännu kunna blankt förneka den.

(Avslutning i nästa nummer.)

Tibetanernas chockerande demonstrationer

Samtidigt som det bröt ut oroligheter i Lhasa i mars i år mördade samma vecka en kvinnlig självmordsbombare 40 personer i Karbala och skadade 65. En vecka tidigare hade två bomber i Bagdads Karradadistrikt dödat 62 och skadat 120. Två veckor tidigare dödade en självmordsbombare 63 pilgrimer i Iskandariya varvid tjugotals skadades. En månad tidigare dödade två kvinnliga självmordsbombare 72 personer på en marknad i Bagdad. Tidigt i mars fyrade Hamas av Qassamraketer mot Israel, och en eller två veckor senare inledde Israel en omfattande militäroperation i norra Gaza som dödade 130 palestinier. Likväl fick nyhetsförmedlingen världen över av oroligheterna i Lhasa dessa att framstå som mycket mera fasaväckande än det oavbrutna våldet i Irak och Palestina. Vad hände då egentligen i Lhasa som var så chockerande?

Under de första protestdagarna lyckades några tibetaner klå upp några kineser. Några blev riktigt illa slagna. Några butiker stacks i brand. Någon plundring av butikerna förekom inte, för de som satte eld på butikerna drog ut varorna på gatan och satte dem där i brand. Det var en rak tibetansk demonstration mot kinesiska kapitalister som lagt beslag på tibetanska kvarter för att ta deras arbeten ifrån dem. Det värsta som hände var att fyra unga kvinnor brann inne, tre kinesiskor och en tibetanska, när de gömde sig inne i en butik som började brinna. Hur hemskt detta än var, så hade ingen haft någon avsikt att vålla dessa fyra kvinnors död. Officiella kinesiska rapporter hävdar emellertid att fjorton personer mördades, och kinesiska propagandister har blåst upp detta för att piska upp hatstämningar mot tibetaner över hela världen.

Var då de tibetanska oroligheterna utan grund? Några dagar innan hade munkar genomfört en fredlig demonstration genom Lhasas gator, varvid dessa blivit slagna, arresterade och en del till och med dödade av kinesisk militär. Det var detta som väckte civila tibetaners vrede och fick dem att ta till våld mot några kinesiska butiker.

Bortsett från detta har de tibetanska protesterna mot att kineserna vill föra den olympiska facklan genom Tibet varit fullständigt fredliga. Den kinesiska reaktionen har däremot varit effektivt brutal. Enligt inre källor sköts 150 tibetaner medan hundratals, kanske tusentals arresterades. Kineserna tog de tibetanska protesterna som förevändning för att ha rätt att kunna behandla tibetanerna brutalare än någonsin. Den kinesiska ockupationen i Tibet har som terrordiktatur blivit värre än någonsin – ingen har några rättigheter alls, man bestraffas hur hårt som helst för ingenting, fängelserna är fyllda av tortyrskrik, minsta lilla tvetydighet förstoras upp till ett straffbart brott, paranoian är total, och utan identitetshandling, som man krävs på vid nästan varje gathörn, är man förlorad och arresteras för att skickas bort till ingenstans eller försmäkta och dö i fängelset. I bästa fall utsätts man för oupphörlig hjärntvätt som inte tycks ha någon annan mening än att tvinga en till frivilligt

självmord. Detta är straffet för att några förfördelade tibetaner tog upp några gatstenar och kastade dem mot hatade militäriska förtryckare och klådde upp en eller två kineser och brände upp butikerna för några kineser som stulit deras jobb och kvarter. Skulle då inte tibetanerna ens få ha rätt att någon gång få reagera mänskligt?

Även utomlands har kineserna reagerat. Mot demonstranter som stört den olympiska eldens framförande på olika håll i världen har organiserats motdemonstrationer utskickade av de kinesiska ambassaderna för att puckla på alla tibetaner och protibetanska demonstranter som de kunde komma åt. I en incident den 17-19 maj i Flushing, New York, angreps fredliga demonstranter, som framhöll 80 miljoner kinesiska civila offer för regimens kulturrevolution och handeln med organ från fängslade Falung Gong-meditörer, av lejda kinesiska motdemonstranter, utan tvekan organiserade av regimens utsända, som utövade våld och hotade de fredliga demonstranterna till livet – detta i Amerika, för att de utövat sin rätt till yttrandefrihet.

Den kinesiska propagandan mot "tibetanska anarkister och terrorister" har varit massiv. Tibet har isolerats, och turister får inte komma in där mera, så ingen utomstående får se vad som händer där och vad kineserna gör nu med tibetanerna. Snart blir väl alla tibetaner terrorstämplade för att de understår sig att ens ha någon tanke på att hysa invändningar mot den brutala destruktiva massiva kinesiska ockupationen och förstörelsen av deras land. Får det fortsätta så här är det bara en tidsfråga innan Kina isolerar hela Tibet för att organisera det som ett regelmässigt koncentrationsläger för systematisk eliminering av alla tibetaner, som om den slutgiltiga lösningen på det tibetanska problemet inte redan för länge sedan långsamt hade satts i gång genom "automatisk etnisk rensning genom kinesisk masstvangsimmigration".

<http://jamyangnorbu.com/>

Jordbävningen i Sezuan berör tibetanerna minst lika mycket som kineserna, då epicentret ligger precis på gränsen mellan Tibet och Kina. Dock talas det bara om kineser, inte ett ord om tibetaner.

www.fritenkaren.se

Göteborg 29.5.2008